

ŽEMAITIJOJE,**AUKŠTAITIJOJE,****DZŪKIJOJE,****SŪDUVOJE,****MAŽOJOJE LIETUVOJE****Lietuvos muziejų kelio 13-asis naujienlaiškis****Rugpjūčio 27 – rugsėjo 1 d.**

Lietuvos muziejų kelias šią savaitę tęsiasi Sūduvoje ir kviečia apsilankyti Prienuose, Marijampolėje, Kudirkos Naumiestyje ir Jono Basanavičiaus gimtinėje – Ožkabalių kaime.

Rugpjūčio 27-rugsėjo 1 d. Lietuvos muziejų kelias užsuka į Prienuose įsikūrusį Prienų krašto muziejų. Prienų krašto muziejus įkurtas 1995 metais garsaus prieničio Cezaro Pšemeneckio (1887 – 1967) dar tarpukariu statytuose namuose, kuriuose saugomos ir eksponuojamos Prienų krašto kultūros istorija, etnografija, tautodailę bei žymiausių krašto žmonių gyvenimą ir kūrybą atspindinčios muziejinės vertybės. Muziejus atlieka ne tik vertybių kaupimo bei saugojimo funkcijas, bet ir aktyviai vykdo kultūrinę, šviečiamąją, mokomąją, informacinę veiklą, savo paslaugomis siekia tapti neatskiriama Prienų krašto visuomenės gyvenimo dalimi. Muziejuje ir jo padaliniuose dirba 18 darbuotojų. Muziejaus darbuotojai yra pasirengę maloniai priimti lankytojus.

Rugpjūčio 27 d., pirmadienį, 11 val. „Žvakių liejimas“. Programos dalyviai, atvykę į muziejų, susipažįsta su bičių produktais, sužino, kaip senovėje buvo liejamos žvakės, kaip paruošiamas vaškas, iš kokių siūlų daroma dagtis, patys lieja žvakes. Daugelį metų žvakė buvo nepakeičiamas šviesos šaltinis, priemonė įvairioms apeigoms. Programos dalyviai supažindinami su apšvietimo priemonėmis, naudotomis Dzūkijoje: balana ir jos laikikliu, vadinamu „dziedu“, įvairių rūšių fabrikinės gamybos žibalinėmis lempomis, žibintais. Mena mįslės apie lempą, žvakę, kitas šviesą skleidžiančias priemones. Užsiėmimų metu pasakojama apie Vėlinių, Grabnyčių papročius.

Rugpjūčio 28 d., antradienį, nuo 8 iki 17 val. „Auskit, vykit, mano rankos...“ - 1-1,5 val. trukmės programa, supažindinanti su vienu iš senųjų amatų – audimu. Užsiėmimo metu autentiškoje aplinkoje susipažinsite su audimo įrankiais, staklėmis ir audimo būdais. Daug įdomaus sužinosite apie lietuviškas tautines juostas, išmoksite nusivyti ar išsiausti juostelę. Ant sumažintos mestuvų kopijos pabandykite apmesti audimui reikalingus metmenis, sužinosite, kaip jie įriečiami į veleną, kaip suveriami į nytis ir skietą. Verpimo rateliu galėsite pritrinti šėivų audimui ir galiausiai audimo „stovuose“ paausti. Išbandysite patį seniausią vertikalų audimo būdą.

Rugpjūčio 29 d., trečiadienį, 11 val. „Pasakų pasaulys“- (galima tęsti pagal pageidavimus) Į šią programą ypač kviečiami vaikučiai. Paviešėję pasakų pasaulyje vaikai ne tik susipažins su pačiomis populiariausiomis lietuvių pasakomis, bet ir įsitikins, kad kiekviena pasakėlė – tikra mokyklėlė. Pasimokius jose Prienų mieste tikrai padaugės vaikučių-gudručių.

Rugpjūčio 30 d., ketvirtadienį, 11 val. „Lino kelias iki staklių“ – 1-1,5 val. trukmės teatralizuota programa, skiriama pradinių klasių ir jaunesniojo mokyklinio amžiaus moksleiviams (ir visiems, kas nežino, kad linas ne tik augalas, bet ir maistas, vaistas, grožis, menas, kultūra...). Užsiėmimai vyksta valstiečio trobos aplinkoje, jų metu demonstruojami lino darbų procesai, perteikiamos su lino susiję tradicijos ir papročiai.

Rugpjūčio 31 d., penktadienį, 10 val. „Duonos kelias iki stalo“ - 2 val. trukmės teatralizuota mokomoji programa, pritaikoma įvairaus amžiaus dalyviams. Lankytojai dalyvauja duonos kepimo procese ir duonos pagerbimo ritualuose. Tai praktinė pažintinė programa, kuri vykdoma artimoje autentiškai XIX a. mūsų krašto valstiečio trobai aplinkoje. Užsiėmimus vedančios muziejaus darbuotojos apranga, veiksmais ir kalba iliustruoja valstiečių buitį.

gyvavusias tradicijas ir papročius. Dalyviai ne tik gali stebėti duonos kepimo procesą, bet ir jame dalyvauti: patys susiformuoja užminkytos duonos kepalėlius, išsikepa ir iš muziejaus išsineša SAVO DUONUTĘ.

Rugsėjo 1 d., šeštadienį, 11 val. Riešinių mezgimas. Kukli ir miniatiūrinė Lietuvių tautinio kostiumo detalė – riešinės, šiandien išgyvena tikrą atgimimą. Riešinės, atrodo nedidelis ir paprastas meginys, tačiau šio rankdarbių žanro meistrių Lietuvoje yra vos keletas. Lietuvos regionuose riešinės buvo vadinamos įvairiai: Aukštaitijoje - mankietai, apie Biržus - čiurneliai, Dzūkijoje – rankankos, Suvalkijoje – rankaukos, o Žemaitijoje - mankietai. Riešinės buvo skirtos ne tik išėigai: jas nešiojo ir kiekvieną dieną, o ypač šaltuoju metų laiku, dirbant lauko darbus. Marškiniai anuomet buvo siuvami plačiomis rankovėmis ir, kad būtų šilčiau, dėvėdavo riešines, kurios būdavo užmaunamos ant rankovių. Riešinės labai gerai tiko ir vaikams, kurie greitai išaugdavo drabužėlių rankoves. Mūsų prosenelės riešinių nenusimadavo nei žiemą, nei vasarą.

Rugpjūčio 28-29 d. muziejų kelias stabtelės Marijampolėje.

Rugpjūčio 28 d., antradienį, trys Marijampolėje įsikūrę muziejai - Lietuvos prezidento K. Griniaus memorialinis muziejus, Marijampolės kraštotyros muziejus ir palaimintojo Jurgio Matulaičio muziejus sukviės visus į akciją „Vardai, veidai, vaizdai“, skirtą krašto kūrėjams atminti.

9 val. Marijampolės kraštotyros muziejuje įvyks fotografo Romualdo Rakausko parodos „Įkvėpimo žemė“ pristatymas.

Po pristatymo, 10 val. visų norinčiųjų lauks ekskursija autobusu „Krašto kūrėjų pėdsakais“. Jos metu aplankysime akmenoriaus Juozo Adomaičio sodybą bei rašytojų Anzelmo Matučio, Vinco Mykolaičio Putino, Kazio Borutos tėviškes, stabtelsime Amalvos ežero apžvalgos aikštelėje, pravažiuosime pro Skardupius, pabuvosime Lūginėje. Na, o kelionę užbaigsime Palaimintojo J. Matulaičio muziejuje prie arbatos puodelio.

Marijampolės kraštotyros muziejus, tuomet vadinęsis „Sodžiaus“ vardu, buvo atidarytas 1933 m. rudenį. Į dabartines patalpas Vytauto gatvėje muziejus persikėlė 1964 m. Tai XIX a. pabaigos neoklasicizmo patalpų kompleksas su dalinai išlikusiais senaisiais puošybos elementais: krosnimis, rozetėmis, karnizais ir kita. Nuolatinės muziejaus ekspozicijos: „Tautos dvasia“ (atidaryta 2001 metais), "Miestas prie Šešupės" (atidaryta 2008 metais). Muziejuje veikia „Saulėračio“ galerija. Joje rengiamos Sūduvos krašto ir visos Lietuvos tautodailininkų bei įvairių sričių profesionalių menininkų darbų parodos bei teminės parodos įvairių valstybinių bei kalendorinių švenčių progomis, knygų pristatymai, kiti renginiai.

Lietuvos prezidento Kazio Griniaus memorialinis muziejus įkurtas 1998 m. sausio 1 d. name, kuriame 1904–1914 metais gyveno K. Grinius su šeima. Tada jis buvo tapęs Marijampolės miesto kultūrinio sąjūdžio centru. Muziejus savo pagrindine veikla – eksponatų kaupimu ir saugojimu siekia visuomenei pristatyti Lietuvos Prezidento K. Griniaus gyvenimą ir veiklą. Visuomenė supažindinama tiek su kilnojamąsias kultūros vertybėmis tiek ir su nekilnojamąsias kultūros vertybe - „Grinių namais“, jų istorija.

Palaimintojo Jurgio Matulaičio muziejus duris atvėrė 2011 m. liepos 1 d. Marijampolės marijonų vienuolyne. Šis muziejus – tai galimybė pažinti Palaimintojo Jurgio Matulaičio, vienos ryškiausių katalikiškojo pasaulio asmenybių Lietuvoje, gyvenimą ir veiklą. Muziejuje lankytojams parengtos dvi ekspozicijos. Galerijoje, jungiančioje vienuolyną su šventoriumi, esanti ekspozicija „Baltieji marijonai“ yra skirta pažinčiai su Marijampolės miesto pradžia ir Marijonų vienuolyno istorija nuo įsteigimo iki uždarymo 1904 m. Pagrindinėje ekspozicijoje „Palaimintasis arkiv. Jurgis Matulaitis“ palaiptams atskleidžiama aktyvi Jurgio Matulaičio – kunigo, vyskupo, arkivyskupo, profesoriaus, vienuolio, socialinio veikėjo, diplomato – veikla, sudėtingi gyvenimo įvykiai ir gilus dvasingumas.

Rugpjūčio 29 d., trečiadienį, nuo 9 val. visai dienai vartus atvers Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalionas, kuriame lankytojai atras daug naujų ir neįprastų dalykų. Vytenio bataliono svečiams bus pristatyta Marijampolės karinio miestelio istorija, bataliono muziejus. Lankytojai galės išvysti kareivinėse išlikusias unikalias tarpukario Lietuvos freskas, kuriose pavaizduoti svarbūs Lietuvos valstybės veikėjai ir įvykiai. Šie sieninės tapybos paveikslai vertingi ir saugotini kaip XX a. 4-ojo dešimtmečio tapybos pavyzdys. Tai vienintelės tarpukario Lietuvos sieninės tapybos freskos Užnemunėje. Nemažo susidomėjimo susilauks ir logistinių transporto priemonių paroda, eksponuojama kultūros paveldo objekte – XIX a. pabaigoje statytame arklių maniežo pastate. Šie automobiliai – batalione kuriamo logistikos muziejaus užuomazga. Akį traukia ir pats pastatas, kuriame eksponuojama karinė technika. XIX a. pabaigoje kaip arklių maniežas caro kariuomenės dragūnų batalionui statytas pastatas vertingas ne tik savo įdomia medine-plytine statyba, bet ir išpūdinga stogo konstrukcija. Beveik 2 tūkst. kvadratinų metrų ploto pastate nėra jokios atramos nei pertvaros, medinės stogo konstrukcijos taip perpintos, kad laiko viena kitą. Tokių pastatų, kaip teigė paveldosaugininkai, Lietuvoje daugiau nėra.

1998 m. įkurtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bataliono muziejus- vienas įdomiausių ir turtingiausių muziejų Lietuvos kariuomenėje, jame sukaupta virš tūkstančio eksponatų, kurie byloja apie karinę Marijampolės istoriją nuo XVIII a. iki šių dienų.

Rugpjūčio 30-31 d. nuo 10 val. lankytojus pasitiks dr. Vinco Kudirkos muziejus, kuris kvies į ekspozicijų „Kudirkos Naumiesčio krašto istorija“ bei „Vincas kudirka ir varpo epocha“ lankymą ir ekskursijas.

Rugpjūčio 30 d., ketvirtadienį, 15 val. ekskursija „Po Kudirkos Naumių“. Jos metu bus galima išgirsti išsamią istoriją apie miestelio praeitį ir dabartį, miesto administracinės priklausomybės raidą, pasienio miesto ypatumus. Ekskursijos dalyviai susipažins su miesto gyvenimu nepriklausomos Lietuvos laikotarpiu (1918-1940) bei šio krašto šviesuoliais: dr. Jonu Jablonskiu, pedagogu, rašytoju Pranu Mašiotu, Lietuvos nepriklausomybės akto signataru Justinu Staugaičiu, ir kt.

Rugpjūčio 31 d., penktadienį, 15 val. ekskursija „Pašešupio knygnešiai“. Jos metu laukia kelionė į XIX a. pabaigos laikus, kuomet buvo vykdoma Vilniaus generalgubernatoriaus Michailo Muravjovo nacionalinio engimo politika. Ekskursijos dalyviai susipažins su šiame krašte veikusiomis knygnešių draugijomis, sužinos apie žymiausius krašto knygnešius.

Rugpjūčio 31 d., penktadienį, 11 val. kviečiame po Kudirkos Naumių įsikūrusį Širvintos miesto muziejų. Visuomenė turės progą aplankyti unikalų muziejų, skirtą dabar jau nebeegzistuojančiam Širvintos miestui atminti. Šiandien Širvintos miesto nerasite jokiam žemėlapyje. O dar prieš septyniasdešimt metų šis miestas tuometinės Vokietijos ir Lietuvos pasienyje, kitapus Kudirkos Naumiesčio, žibėjo raudonplytės bažnyčios bokštais, tvarkingų vokiškų namų čerpiniais stogais. Miesto turgaus aikštėje bei krautuvėse galima buvo išgirsti kalbant ir vokiškai, ir lietuviškai. Lietuviškojo Kudirkos Naumiesčio ir vokiškosios Širvintos žmonės bendravo, prekiavo, neretai netgi tuokėsi, o kilus gaisrui, ugniagesiai per tiltą skubėdavo kaimynams į pagalbą. Tai buvo miestai dvyniai, iš kurių likęs tik vienas. Lankytojai išgirs išsamų pasakojimą apie miesto istoriją, susipažins su jį menančiais eksponatais- dokumentais, fonotruaukėmis, širvintiškų namų apyvokos daiktais.

Irenos ir Antano Spranaičių iniciatyva Kudirkos Naumių įkurtas privatus muziejus „Širvintos kampelis“. Muziejaus ekspozicija supažindina su išnykusio Širvintos miesto istorija. Rinkinyje - fotografijos, spaudos leidiniai, straipsniai, žmonių prisiminimai, antspaudai.

Rupsėjo 1 d., šeštadienį, 13 val. Jono Basanavičiaus gimtinė (Ožkabalių kaimas, Bartininkų seniūnija, Vilkaviškio raj.) vainikuos Lietuvos muziejų kelią Sūduvoje – Sūduvos krašto mėgėjiškų teatrų festivaliu „Atžalynas“.

Sūduvos mėgėjų teatrų festivalis „Atžalynas“ sėkmingai organizuojamas jau antrą dešimtmetį ir kiekvienais metais sukviečia vis gausesnį teatro mėgėjų būrį iš visos Lietuvos. Festivalis kasmet tampa vis dinamiškesnis ir patrauklesnis, patenkinantis kuo įvairesnio amžiaus ir socialinių grupių poreikius. Renginio metu festivalio svečiai ne tik stebi mėgėjų pasirodymus, čia jie gali pasiklausyti etnografinio ansamblio ar kapelos atliekamų dainų, kartu su liaudies meistrais pasimokyti įvairių amatų, pasivaišinti kulinariiniu paveldu, išmėginti savo sumanumą mindami šaradas, žaisdami senuosius liaudies žaidimus, dalyvaudami muziejininkų parengtose rungtyse ar apžiūrėdami naujas muziejaus parodas. Kiekviename festivalyje žiūrovai įtraukiami ir į bendrą kūrybinę veiklą, renka geriausius aktorius ir geriausią spektaklį, tad jiems nuobodžiauti nėra kada. Šiais metais festivalio žiūrovus linksmins vaidintojai iš Punsko, Jurbarko, Kazlų-Rūdos, Lazdijų, Šakių, Kalvarijos bei Vilkaviškio teatrų.

Dr. Jono Basanavičiaus gimtinėje pristatoma pasiturinčio Suvalkijos regiono ūkininko vienkiemio sodyba su to laikotarpio išplanavimu, tradiciniais gyvenamaisiais ir ūkiniais trobesiais. Atstatytoje stuboje atkurta XIX a. pab. – XX a. pr. pasiturinčio valstiečio gyvenamoji aplinka, eksponuojami to laikotarpio baldai, interjero tekstilė. Dviejų dalių klėtyje su prieklėčiu eksponuojami įvairūs buities daiktai, namų apyvokos reikmenys, tekstilė ir įrankiai. Sodybos klojimas pritaikytas renginiams organizuoti, įrengta erdvi scena, o vienoje klojimo šalinėje laikomi įvairūs grūdų kūlimo ir vėtimo mechanizmai, žemės dirbimo padargai. Kiaulidėje įrengtos dvi parodų salės.

Informaciją parengė Lietuvos muziejų kelio Sūduvoje koordinatorius, Lietuvos prezidento K.Griniaus memorialinio muziejaus vyr. fondų saugotojas Tomas Kukauskas (8 646 70829).

Detali „Lietuvos muziejų kelio“ programa skelbiama Lietuvos muziejų portale www.muziejai.lt

**Projekto rengėjas – Lietuvos muziejų asociacija ir 87 muziejai visoje Lietuvoje.
Lietuvos muziejų kelią remia – Kultūros ministerija,
pagrindinis Muziejų metų partneris – Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija.**

**1812–2012-ieji:
DVIEJŲ ŠIMTMEČIŲ MUZIEJŲ KELIAS**
Nuo Dionizo Poškos Baublių iki šiuolaikiško Lietuvos jūrų muziejaus

Projektą remia

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Pagrindinis Muziejų metų partneris

LRT Lietuvos nacionalinis
radijas ir televizija

Išsami „Lietuvos muziejų kelio“ programa:
www.muziejai.lt